

'k Denk aan m'n doode...

ze keek daarna naar het bosje hei, vóór haar op tafel. Maar zij zag het niet.

Want ze dacht daaraan, dat ze nu allen weg waren. Haar man gestorven, haar jongens ver. En zij alleen hier, in haar stille kamertje met de oude dingen van vroeger nog en met haar beide vergeelde boeken en met haar herinneringen en met haar verlangen naar het land waar de dood niet meer zijn zal, noch rouw, noch moeite, noch gekrijt...

In de stille kamer, in den morgen, voor het raam, zat het oude vrouwtje, en staarde....

P. v. R.



'k DENK AAN M'N DOODE....

De dood zóó van nabij... en rond me heen zie 'k oogen, vocht van niet te keeren tranen; gaan fluisterstemmen — sprèken durft er geen, alsof ze 't dood-zijn sluimring willen wanen.

Wat prevlen toch die lippen? — zeg het mij — ze zijn zoo ver — wat moeten die gebaren? — O, ben ik dan geen mensch, gelijk als zij, dat 'k zonder haar zóó voor me uit kan staren?

Kijk — voor me zie 'k dat vredig-stil gelaat, zóó schoon, als wou de doô haar God ontmoeten, vol schroom en vol aanbidding — vrij van kwaad door Jezus' bloed — als zag ze Englen groeten.

Geruischloos ga ik en ik dool alleen mijn boomen langs, die stervend d'aarde schenken hun dorre blaren, die m'n voeten treên... Hier kan ik weenend aan m'n doode denken.

BEATRIX.



Er komt verandering en... verbetering. Eerst heeft het meisje strijd gevoerd, om op

H. B. S. en Gymnasium als de gelijkgerechtigde van de mannelijke kweekelingen te worden beschouwd. Laten wij dadelijk toegeven, dat veelal de omstandigheden haar dwongen, den strijd aan te binden.

Noodzakelijk was het, dat het meisje dong naar de betrekking, het ambt van den man. Wilde zij niet maar steeds blijven wachten op een huwelijk, dat misschien nooit zou komen, dan moest ze werken, moest ze een betrekking zoeken, een ambt bekleden; moest ze de plaats veroveren, tot dusver door een man ingenomen en het lag voor de hand, dat zij daarbij gebruik maakte van de middelen, die ook den man ten dienste stonden, de inrichtingen van onderwijs bezocht, die ook den man de noodige bekwaamheid moest brengen voor zijn taak.

Ook al zou het meisje het anders gewild hebben, al zou ze ook nog zoo gaarne geprofitteerd hebben van onderwijs, speciaal voor háár geschikt, ze moest aanvaarden, wat er was; ze kon, in een onvruchtbaar verlangen naar wat niet bestond, niet stil blijven zitten.

Stemmen wij dit alles echter grif toe, wáár blijft toch, dat menig meisje gaarne, zonder eenig bezwaar, geloovend in de voortreffelijkheid van het haar geboden onderwijs, voor zich heeft aanvaard de onderwijsinrichting, die niet voor haar, maar voor den jongeling was bestemd. Zij voelde zich zijn gelijke, zij wilde zijn concurrent zijn, trachtte hem in den wedloop naar betrekking of ambt vóór te komen. Zij weigerde rekening te houden met haar vrouw-zijn, haar specialen aanleg, haar afzonderlijke taak.

De vrouw de gelijke van den man en daarom ook *zijn* onderwijs, *zijn* opleiding, *zijn* studie voor háár. Ze zag niet in, hoe ze daardoor zichzelf vernederde, de gaven, haar door den Heere gegeven, verachtte, en haar taak verwaarloosde.

Gelukkig, er komt ontwaking.

Wij zijn het er nu wel over eens, dat de vrouw, behalve in haar huis, ook nog een taak te vervullen heeft daar buiten, in het volle leven, in het volle licht. Evenzeer weten wij allen, dat niet alle meisjes een huwelijk zullen sluiten en wij prijzen het, wanneer ze, de toestand zooals die nu is aanvaardend, het besluit nemen, door dege studie bekwaam gemaakt te worden, om zelf in haar onderhoud te voorzien.

En zoo weten we allen ook, dat de vrouw noodig heeft een opleiding, die speciaal voor haar als vrouw geschikt is, een opleiding, geheel zich aanpassend bij haar kunnen, bij haar aanleg, haar vrouwelijke eigenschappen.

De „achterlijke christenen" worden zoo langzamerhand in het gelijk gesteld. Niet de gelijke van

den man, maar een andere, niet tegenover den man, maar naast hem, niet op de plaats van den man, maar op een eigen plaats, zóó heeft de vrouw te werken, zoo heeft ze ook te studeeren, zoo moet ze haar opleiding ontvangen.

Daarvoor zijn noodig speciale meisjesscholen. Nu kennen we de meisjes-H. B. S., maar dat is een school, waarop alleen meisjes gaan, om onderwijs te ontvangen, zooals het ook aan jongens gegeven wordt. Zulk een H. B. S. is een jongensschool voor meisjes.

In dien zin zijn er ook M. U. L. O.-scholen voor meisjes, maar die geven toch óók niet, wat noodig is. Zulke inrichtingen van onderwijs geven te veel en te weinig.

Te veel. Er wordt onderwijs gegeven in vakken, die voor de meisjes over 't algemeen te zwaar zijn; b.v. wiskunde op de H. B. S.; vakken ook, waaraan ze weinig hebben. Te weinig ook. Die vakken, die ze zoo dringend noodig hebben voor hun vrouwelijke taak, ontbreken op het leerplan.

Voor eenige jaren echter is, dank zij het energiek optreden van freule Van Limburg Styrum, die in christelijke kringen het werk van baanbrekerster op zich heeft genomen, te Arnhem een school opgericht, waarop meisjes dat onderwijs kunnen ontvangen, dat zij als meisjes noodig hebben. Deze school heeft moeilijke jaren doorgemaakt, maar is nu, hoewel alle moeilijkheden nog niet overwonnen zijn, er toch beter aan toe. Directrice van deze school aan de Eusebiusbuitensingel is Mej. v. Apeldoorn.

Een soortgelijke inrichting bestaat er nu in 's-Gravenhage (Van Blankenburgstr. 71, Directrice Mej. Coster).

Deze school heeft reeds vele leerlingen, maar toch behooren alle moeilijkheden nog niet tot het verleden. Zulke inrichtingen van onderwijs kunnen als middelbare scholen aangemerkt worden en zouden dus ook als zoodanig subsidie moeten ontvangen, maar wilens en wetens zijn niet alle vakken, die voor de H. B. S. verplichtend zijn gesteld, op het leerplan geplaatst. Men moest die vakken wel weglaten, wilde men de scholen aan haar speciaal doel doen beantwoorden. Daarom wordt aan deze inrichtingen van onderwijs de subsidie uitgekeerd, die de wet aan de M. U. L. O.-scholen toekent, maar dan moet men zich ook onderwerpen aan de verplichtingen, die de wet oplegt en diensvolgens is het, met de wet in de hand, niet mogelijk, een schoolgeld te vragen, dat overeen komt met den kostenden prijs van het onderwijs. Vrijwillige giften zullen daarom in de toekomst nog noodig zijn, tot een wetswijziging het mogelijk maakt, dat deze scholen met de H. B. S. op voet van gelijkheid worden behandeld.

Wanneer we nu eens nagaan, welke vakken op de school te 's-Gravenhage onderwezen worden, zal het duidelijk zijn, dat het onderwijs speciaal voor het meisje is ingericht. Zoo min het mogelijk is, dat het meisje, zoo goed als de jongen, het onderwijs op een gewone H. B. S. kan volgen, zonder haar vrouw-zijn geweld aan te doen, zoo min is het ook mogelijk, dat deze meisjesscholen een jongen zou kunnen geven, wat hij behoeft.

In de eerste klasse dan wordt onderwezen: godsdienstonderwijs, Nederlandsch, schrijven, Fransch, Duitsch, geschiedenis, aardrijkskunde, kennis der natuur, rekenen, teekenen, zang en gymnastiek. In de tweede klasse wordt ook les gegeven in het Engelsch. Deze leervakken blijven voor de derde klasse dezelfde.

Dan komt de vierde klasse. Het schrijven vervalt, maar daarvoor in de plaats komen: aethetica, staatsbestuur en economie, opvoedkunde, verbanden gezondheidsleer en huishoudonderwijs.

In de vijfde klasse vervalt het rekenen, maar daarvoor in de plaats wordt boekhouden gegeven.

Deze school leidt, evengoed als die te Arnhem, niet op voor examen, maar voor het huisgezin.

Toch, het meisje, dat dit onderwijs met ijver heeft gevolgd, mag wel geschikt geacht worden voor de een of andere maatschappelijke betrekking.

Het moet ons verheugen, dat deze beide *christelijke* meisjesscholen onze christen-meisjes in staat zullen stellen, het onderwijs te ontvangen, dat ze noodig hebben.

't Goede voorbeeld moge navolging vinden, 't zal zeker ten zegen zijn voor het opkomend, vrouwelijk geslacht.

Van andere zijde heeft men begrepen, dat, zal er sprake zijn van meisjesscholen, de onderwijzeressen aan die scholen in staat moeten zijn, hun taak te volbrengen. Hun speciale taak eischt een speciale opleiding.

Het programma van de Rotterdamsche school voor Leeraren in Kinderverzorging en Opvoeding geeft wel zoo ongeveer alles, wat noodig geacht mag worden.

Dat programma vermeldt:

1. Lezen, voordragen, vertellen, stellen.
2. Kennis der levende natuur.
3. Gezondheidsleer.
4. Geschiedenis der opvoedkunde.
5. Kinderzielkunde.
6. Koken.
7. Huishoudkunde.
8. Handwerken.
9. Waarmee kinderen bezig te houden.
10. Lichamelijke opvoeding.

De leerlingen zijn ook verplicht, sommige avond-cursussen aan de Volksuniversiteit te volgen.

Hierboven gaven we het programma voor het eerste leerjaar. Over 't algemeen worden in het tweede leerjaar dezelfde vakken onderwezen. Het derde leerjaar is voornamelijk aan de praktijk gewijd.

Drie maanden zullen de leerlingen moeten doorbrengen in een zuigelingenkliniek en drie maanden op een school voor voorbereidend onderwijs. Ook andere sociale instellingen moeten bezocht worden.

Men zal moeten toestemmen, dat a.s. leeraren in deze school een eldorado gevonden hebben. Beter onderwijs kunnen ze niet begeeren. Voor onze christelijke meisjesscholen is een dergelijke inrichting broodnoodig.

En dan... meer, veel meer meisjesscholen.

Een commissie te Rotterdam onderzocht, hoe het daar ter stede gesteld was met het onderwijs, dat meisjes boven 12 jaar krijgen.

De commissie kwam, volgens Ida Heyermans, tot de volgende resultaten:

1. Een zeer klein aantal meisjes ontvangt nog na den twaalfjarigen leeftijd een vorming op scholen, waarvan voor haarzelve, haar gezin en de maatschappij invloed ten goede is te verwachten;

2. De opleiding aan die scholen voor oudere meisjes is of eenzijdig vrouwelijk, omdat zij voor het allergrootste deel in handen is van leeraren, of overwegend mannelijk, omdat bijna uitsluitend leeraren les geven;

3. De vorming is eenzijdig intellectueel. Het onderwijs in gymnastiek wordt of niet gegeven, of komt niet geheel tot zijn recht;

4. De leerlingen onzer gemengde middelbare scholen krijgen geen les in eenig vak van vrouwelijke vaardigheden; voor de andere is dikwerf dat onderwijs nog veel te schoolsch;

5. Onderwijs in koken enz., wordt aan geen enkele school gegeven dan aan een paar, betrokken bij het nijverheidsonderwijs voor meisjes;

6. Op die nijverheidsscholen is geen tijd of een klein aantal uren uitgetrokken voor het algemeen vormend onderwijs;

7. Hygiëne wordt bijna nergens aan de meisjes onderwezen;

8. Op een paar scholen slechts en dan nog terloops wordt belangstelling gewekt voor maatschappelijke vraagstukken, waarvoor normale meisjes belangstelling kunnen en mogen hebben.

Zou het op andere plaatsen beter zijn?

Gelukkig, er komt ontwaking, maar er zal nog heel wat gebeuren, vóór onze meisjes in voldoende mate die inrichtingen van onderwijs bezitten, waarop ze recht hebben.

K.

TANTE ADELHEID

DOOR M. v. O.

(Schrijfster van: Hij is onze Vrede.)

5

't Allergeschikst, om als bliksemafleider dienst te doen, was wel tante Adelheid. De „beste” was immers goed voor alle menschen. Maar dit jaar kon zij toch niet komen. Zij verwachtte zelf bezoek. Een „lieve zendeling uit Kamaroen” had zich juist voor Juni aangemeld en nu zou ze gaarne de dankbaar te aanvaarden hulp hebben van nichtje Gerda.

„Onmogelijk,” zei vader Heinersbach, gooide den brief op de tafel en zag, een beetje weemoedig gestemd, zijn dochter teer aan. Na een pauze, waarin niemand hem tegengesproken had, voegde hij er bij: „Men heeft zijn dochters toch niet groot gebracht, om ze aan andere menschen uit te leenen, zoo gauw die zoiets in 't hoofd krijgen.”

Daarbij zag hij wantrouwend eerst Gerda aan en toen zijn vrouw.

De laatste lachte. Zij had een blik van Gerda opgevangen en verstaan. Moeders verstaan vaak zeer snel.

„Tante Adelheid schijnt na dien aanval van influenza nog steeds niet de oude te zijn,” zei ze op nadenkenden toon. „'t Beste mensch was ook altijd zeer gedienschtig voor de heele familie. Toen de kinderen nog klein waren, was zij steeds de tante-helpster.”

„Nou ja,” bromde hij, „dat zullen wij ook niet vergeten; je behoeft de deugden van mijn zuster niet zoo breed voor mij uit te meten.” Hij trachtte een vroolijk lachje te voorschijn te tooveren, en, toen allen weer zwegen, vroeg hij aan Gerda: „Wat zeg jij er dan zelf van? 't Gaat jou 't meest aan.”

Gerda was verbaasd over zichzelf, want in het voorjaar verliet ze zeer ongaarne het schoone, be-tooverende Stahlheim, en toch verlangde ze met heel haar hart er naar, tante een „ja” te schrijven.

„Ik wil heel, heel graag naar tante Adelheid gaan,” zei ze zóó van harte, dat haar vader haar verwonderd aanzag en Ruth zich geneigd voelde, om afgunstig te worden.

„Och, je wilt zien, dat 't jonge paar zijn intrek houdt,” zei ze met een zekere hardheid in haar stem, „dat wou ik ook wel.”